

στενάγματα—εύκολόσδυστα ἴχνη, ποῦ χαράσσει ἡ νικήτρια δύναμις τοῦ ἀνθρωπίνου λογισμοῦ: ὁ ἀτμός. Δίπλα μου ἡ εὐτυχία—τὸ ἄγαλμα ποῦ βλέπει περισσότερο καὶ ὀλιγώτερον ὀμιλεῖ. Ποῦ βλέπει περισσότερο τὴν φύσιν καὶ ὀλιγώτερον τοὺς ἀνθρώπους. Ποῦ ὀμιλεῖ περισσότερο μὲ τὸ ἐσωτερικὸν ἐγώ, παρὰ μὲ τὰ πρόσκαιρα φαινόμενα τῆς ζωῆς.

Ἡ σιγὴ εἰς τοιαύτας στιγμὰς ψυχικῆς ρέμβης καὶ γαλήνης εἶνε ἱεροτελεστία. Προσεύχεται ὁ γνωρίζων νὰ σιωπᾷ, ὅταν γύρω του μυριόφωνος λαλεῖ ἡ φύσις, τὸ ἄγνωστον, τὸ ὡραῖον, ἡ δόξα. Καὶ ὅλαι αὐταὶ αἱ θεότητες μᾶς περιετριγυρίζαν.

Ἄφωνοι καὶ θλιμένοι, ἐδυθίζαμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς ἐκ τῶν δραμάτων τῆς ψυχῆς εἰς τὰ ἀκύμαντα στήθη τῆς θαλάσσης, ἀντανακλώσης τὰς τελευταίας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας.

Λυκόφως: ἡ ἔμπνευσις τοῦ σκεπτομένου ἀνθρώπου. Ὁ ἥλιος—ἄθερμος φωτοσφαῖρα—κατακόκκινος κυλίεται εἰς τὸ χάος. Εἰς τὸ βάθος τοῦ δριζόντος συγχέεται ὁ ἀκτινοβόλος δίσκος του μετὴν φωσφορίζουσαν θάλασσαν. Ὅλα τριγύρω λαμπρύνουν μίαν χρυσέρυθρον ἀνταύγειαν. Γίνονται ὅλα χρυσὰ καὶ κόκκινα—τὰ χρώματα τῆς δόξης καὶ τοῦ αἰσθηματοῦ. Ὅλα ἐνδύονται

μὲ φῶς, ἀλλ' ὄχι μὲ τὸ φῶς ποῦ θαμβώνει καὶ ἐμποδίζει νὰ ἰδῇ κανεὶς τὴν πραγματικότητα, τὸ φῶς ποῦ καταπλήσσει καὶ φυγαδεύει τὴν ἀτομικότητα, ἀλλὰ τὸ γλυκὺ φῶς ποῦ σκορπίζει μίαν παρθενικὴν πνοὴν δημιουργίας, ποῦ περιενδύει μὲ τῆς μελαγχολίας, ἀλλὰ καὶ τῆς στοργῆς τὸν πέπλον, ποῦ μὲ κάμνει νὰ δακρύζω, ἀλλὰ καὶ ν' ἀγαπῶ...

Ὁ ἥλιος δλονὲν ψυχορραγεῖ. Ὅλῃται ἀκτῖνες λιπόθυμοι φθάνουν ἕως ἡμᾶς. Τὰ νερὰ χάνουν τὰς ἀντανάκλασεις των. Ἐνα πένθος ἀρχίζει νὰ ἀπλώνεται γύρω μας. Ἐρχεται ἡ νύξ μὲ τὰς ἀμφιβολίας τῆς, τοὺς φόβους καὶ τὰ σπότη.

Δίπλα μου τὸ ἄγαλμα, σιωπηλὸν πάντοτε, νοσταλγικόν, ὑπερήφανον καὶ ὡραῖον. Καὶ ἐγώ, σκλάβος ἐνὸς ὀνείρου, μιᾶς ἐλπίδος, αἰχμάλωτος ἐνὸς πόθου ὁ ὁποῖος μὲ κάμνει νὰ σκέπτομαι καὶ νὰ σιωπῶ, νοιώθω ἐντὸς μου, ἐνῷ ἐπέρχεται ἡ Δύσις, μίαν Ἀνατολὴν, ἀνατολὴν αἰσθηματοῦ ἡδυστάτου καὶ ἀκατανίκητου, μιᾶς ἀγάπης πρὸς τὸ ἄγαλμα ἐκείνῃ τὸ ἐμψυχόν, τὸ ὁποῖον, ἐνῷ ἐγὼ σκέπτομαι, ὑφαίνει τὰ ὡραϊότερα τῆς εὐτυχίας ὄνειρα, στεφανωμένα μὲ τοῦ δύνοντος ἡλίου τὰς παιγνιώδεις μαρμαρυγὰς.

AMAPANTOS

ΣΥΓΝΕΦΙΑΣΜΑ

ΝΑ λιανόκαμπο κορμάκι μὲ τὲς γραμμὲς του ἀπλὲς καὶ χαριτωμένες.

Σὰν τὴν ἔβλεπες, σοῦ ἔφερνε στὴν ἐνθύμωσιν τὴ γλυκύτερη μουσικὴ πῶχης ἀκούσει, καὶ τὴ ζωγραφίαν ἐκείνη ποῦ βαθύτερα σοῦ μίλησε.

Μὲ τὸ λαστιχένιο καὶ γοργό της περπάτημα λαλοῦσε ἡ ἁρμονία κι' ὁ Ἔρωτας ἐταίριάζε ἀπάνω στὸ κλογραμμένο τόξο τοῦ κορμιοῦ της τὰ παθητικώτερα βέλη του.

Στὸ λευκόχλωμο προσωπάκι της, τὰ μεγάλα σταχτερὰ μάτια μιλοῦσαν μὲ τὲς γύρω τῆς φύσεως ὁμορφίαις, κι' ἔλεγαν μαζὶ τ' ἀνιστόρητα μυστικὰ τῆς ἀπόκρυφης ζωῆς τους.

Ὁ ἄνθρωπος ποῦ μόνο τὴ δυνατὴ τὴ φλόγα τοῦ ἡλίου ἔβλεπε καὶ μόνο τοῦ κόσμου τοῦ πνεύου ἄκουε τὴ βοή, διάβαινε κοντὰ της σὰν τυφλός, γιὰτὶ δὲν ἔβλεπε καὶ τοῦ γίγαστος τὴν ὁμορφίαν καὶ τῆς ὁμορφίης τὸ τραγοῦδι δὲν ἄκουε.

Κι' ἀπκντοῦσε καθὲ μέρη ἀνθρώπους τέτοιους σὰν ἔτρεχε στὴ δουλειά της, στὸ σχολεῖο ποῦ

ἔδινε μῶθημα μουσικῆς κι' ἔφευγε κάθε φορὰ ἀπὸ καὶ, μ' ἀγριεμένη ἢ κουρασμένα νεῦρα.

Πολλὲς τὴν ἐζήτησαν νομίζοντας πῶς ἦταν εὐτυχισμένη καὶ περήφανη, γιὰτὶ τὸνομά της ἦταν ἀκουστό, γιὰτὶ ἔβγαζε μονάχη τὸ ψωμί της.

Δὲν τὴν ἤξεραν.

Ἡ καρδιά της γύρευε καλλίτερα ἀπ' τὰ θαμπωτικὰ τὰ φῶτα σάλας ἀπέραντης, τὸ ἡμερο, τὸ σπητίσιο φῶς τοῦ καντηλιοῦ τῆς καμαρούλας της, τὸ φῶς ποῦ ξένο μάτι δὲν τὸ βλέπει κανένα.

Ἦταν κάμποσος καιρὸς τώρα, ποῦ μιὰ μυστικὴ χαρὰ τὰ νεῦρα τοῦ κορμιοῦ της, ὅταν περπατοῦσε, ἐτάνυε παραξένα σὰν μυστικὲς χορδὲς μὲ μιὰ δυσκολοκρατῆτη ὁρμή.

Ἐνα ὑπέρκωμο τραγοῦδι σκορποῦσε τὸ διάβα τοῦ νηοῦ κορμιοῦ ποῦ ὁ Ἔρωτας ἐξύπνησε, τοῦ κυματιστοῦ κορμιοῦ ποῦ χαίρονταν, τῶν μεγάλων ματιῶν ποῦ κύτταζαν σὰν ἐκστατικὰ μέσα σ'ὁ εἶναι της μίαν λαμπρόσφωτη χαρὰ ποῦ ἤσυχαι ἐκεῖ θρονιάσθηκε.

Κι' ἀντανάκλουσεν ἡ χαρὰ στὰ σταχτογάλαζα νερὰ τους τὰ μαγικὰ της φῶτα, σὰν τὰ φῶτα ποῦ δὲν ξέρουμε ἀπὸ ποῦ ἔρχονται κι' ἀνακατεύονται μὲ τὰ βαθεῖα νερὰ λίμνης στὸ γλυκοχάρημα.

"Ω! τί χάρι ποῦ χρωστοῦσε σέ 'κείνον ποῦ τὴν ἔμαθε νὰ πονῇ ἀπὸ χαρὰ, ποῦ τῆς ἔδωσε τὴν πρώτη λαχτάρα τῆς ζωῆς, τὸ ἀληθινὸ τῆς χαμόγελο μὲ τὸ πρῶτο ἐρωτικὸ καρδιοχτύπι. Στὸν ζέον ἐκείνον ποῦ τὴν ψυχὴ τῆς γιγάντωσε κι' ἔδωσε στὸ στοχασμὸ τῆς πλατύτατα φτερά. Περὶ τὴν ἔκαμε νὰ γυρίσῃ καὶ νὰ ἰδῇ τὴν περασμένη τῆς ζωῆ, νεκρῇ, ξεθωριασμένη, στεῖρα.

Καὶ πῶς τὸν ἐπερίμενε! Ἀπὸ καιρὸ πῶς τὸν ποθοῦσε, πῶς! Τὰ μάτια κι' ἡ ψυχὴ τῆς γύρευαν χρόνια τώρα νὰ τὸν βροῦν.

Σὰν τὸν πρωτονηρεύτηκε, δεῖλὰ κι' ἀόριστα, εἶπε πικραμμένα: Εἶναι Θεός... Μὰ σιγὰ σιγὰ τ' ἀγάπησε βαθειὰ τὸνειρο ποῦ γίνθηκε δυνατὸ κι' ὁλόγλυκο.

Ἦταν ξανθός, ἦταν μελαχροινός, καστανός ἦταν δὲν τῶξερε. Τὰ μάτια του εἶχαν ὅλα τὰ χαίδια τοῦ βασιλέμματος κι' ὅλη τὴ φοβέρα εἶχαν τῆς τρικυμίας. Κι' ἦταν φωτεινὰ κι' εἶταν σκοτεινὰ κι' εἶταν παράξενὰ τὰ μάτια του. Καὶ τὰ μαλλιά του φίδια κουλουριασμένα κι' ὁλοζώνταν, κι' ἡμερὰ κι' ὁλόχυτα σὰν τὰ χαϊδευτικά κλωνάρια τῆς πιπεριάς, σὰν τὴ γαληνεμένη θάλασσα ποῦ κλείνει μέσα τῆς τὴ φουρτούνα.

"Ω! πῶς τὸν ὄνειρεύτηκε καὶ πῶς τὸν ἀγάπησε ὅταν μπροστά τῆς βρέθηκε μιὰ μέρα ἀλησμόνητη καὶ τὰ ὄνειρεμένα μάτια ποῦ εἶχαν μέσα τους βελούδινο χαῖδι καὶ πόθου ὁρμή, ἔστειλαν στὰ δικά τῆς τὴν ἀσύγκριτη ματιά τους.

Καὶ τὸ κορμί τῆς ὁλόκαιρο ἔγινε μιὰ λύρα, καὶ στὰ νεῦρα του σὰν σὲ καλλιφώνες χορδές, τραγούδησεν ὁ ἔρωτες τῆς ζωῆς τὴ χαρὰ...

Κάποτε τὸν ἀντάμωνε κάτω στ' ἀκρογιαλὴ ἢ σὲ κανέναν δημόσιο κήπο· ἔσφιγγε τὸ χέρι του μὲ τὰ χερῶν τῆς, τὸν κύτταζε, τὸν κύτταζε καὶ δὲν μιλοῦσε.

Ἐκεῖνος τῆς ἔλεγε γιὰ τὴν ὡμορφὴ πατρίδα του, τῆς ἔλεγε γιὰ τοὺς δικούς του, μὰ κίνη τίποτα δὲν ἄκουγε, μονάχα τὰ μάτια του ρουφοῦσε.

"Εννοίωθε μὲ γλύκα ἀνιστόρητη, πῶς ἦταν μικρῇ, μικρῇ κι' ἀδύνατη μπροστά του καὶ γύρευε τὸν ἴσκιό του σὰν τὸ φτωχὸ λουλουδί στὴ ρίζα τοῦ μεγάλου δένδρου.

Τῆς ἄρεσε νὰ βρίσκεται στὸ πλάι του, ν' ἀκούῃ τὸ γύρο τοῦ μεγάλου τῆς καπέλου νὰ τρίβεται στὸν ὦμο του, νὰ νοιώθῃ τὸ χέρι του στὸ μπράτσο τῆς μ' ἓνα σφιχτὸ καὶ χαϊδιάτικο ἀκούμπημα. Τὸ δυνατὸ τοῦ χέρι πῶς ἤθελε νὰ τὸ φιλήσῃ τότε. Τὸ χέρι ποῦ ἦταν τὸ τιμόνι τῆς βαρκούλας ποῦ χάνεται χωρὶς αὐτό. Τὸ τιμόνι ποῦ πασχίζει ἀκοπὰ νὰ τὴν περάτῃ πασίχαρη ἀπ' ὁλόδροσα μέρη, νὰ τὴν ἀράξῃ στ' ἀπάνεμο, σὲ κάποια γλυκοφώτιστη ἀμμουδιά.

Τότε στὰ μάτια του ζυγοῦσαν ὅλα τὰ γλυκόνετρα χειμωνιάτικης βροχίδας κοντὰ στὸ τζάκι, ὅλες αἱ ἐπιθυμίες τῆς φωτιᾶς π' ἀναταράσσεται καὶ τοῦ ἀγέρα ποῦ μάχεται μὲ τὰ κλεισμένα τζάμια.

Πόσο τὸν ἀγάπησε... Καμμιά φορὰ μονάχα,

ἔτσι σὰν ἓνα σύγγεγο σκότιζε τὴ χαρὰ τῶν ματιῶν τῆς.

Τὴν ἀγκάψει τάχα ὅπως αὐτὴ καὶ πάντα θὰ τὴν ἀγαπᾷ;

"Α! δὲν τραγουδεῖ παιὰ κι' ἡ καρδιά τῆς παιὰ δὲν χαίρεται. Βουβὰ τὰ χεῖλη καὶ σφιχτοκλεισμένα μένουν, κλεισμένα καὶ νεκρά.

Κι' ἂν ἀνοίξουν, τί; Μήπως θὰ ποῦν τὰ περασμένα τραγούδια, τὰ τραγούδια π' ἄρπαζε ὁ καιρὸς στὰ γοργὰ του φτερά, ποῦ τ' ἄρπαζε καὶ χάθηκε μαζί τους;

Δὲν τραγουδεῖ. Κι' ἂν βλέπει τοὺς κάμπους νὰ γελοῦν στ' Ἀπρίλη τὸ ἀντίκρουσμα καὶ τὰ πουλιὰ νὰ χαίρωνται στῆς ἀνοιξίς τὸν ἐρχομό, δὲν τραγουδεῖ. Ἐμαθε παιὰ πῶς τὰ λουλουδιὰ ποῦ τώρα χαίρονται θὰ γύρουν μακριμμένα, καὶ θὰ διπλώσουν τὰ μικροκάμωτα φτερά φοβισμένα τὰ πουλάκια σὰν ὁ βορρηὰς τὰ δειρῇ.

Ἦταν κι' αὐτὴ πουλιὴ κι' ἦταν λουλουδί κι' ἐννοίωσε τῆς ἀνοιξίς-χαρὰς τὸ χαῖδι. Μὰ ἡ ἀνοιξίς ἐπέρασε, ἐσθύστηκε τ' ἀστὲρι τῆς χαρὰς. Τ' ἀστὲρι ὅπου ξύπνησε τὸ κοιμισμένο, τὸ ἀμύρωτο τὸ λουλουδί, καὶ τὸ ψυχρὸ πουλάκι ποῦ ζωντάνεψε.

Καὶ πέθαναν τὰ μῦρα καὶ σώπασαν τὰ τραγούδια καὶ μονάχα ὁ μακρινὸς ἀντίκλος τους ἀκούεται θλιβερός καὶ πνιγμένος.

Τί κρύο, τί κρύο ποῦ νοιώθει, κι' ὅμως εἶναι κλοκαρινὸ τὸ βράδυ. Σφίγγει τὰ μπράτσα σταυρωτὰ μὲ τὰ παγωμένα χέρια τῆς καὶ περπατεῖ γοργά.

Τ' ἀσύγκριτο ἡλιοβασιλεμμα, γλυκὸ καὶ πονεμένο ὅσο ποτὲ δὲν ἦταν, στέλλει χρυσορόδινα φιλιὰ ἀπάνω στὸ καπέλλο, στὸ κάτασπρο φόρεμα, στὰ φιλισένια χερῶν τῆς καὶ τὰ μεγάλα ματιὰ τὰ συγνεφισμένα πασχίζει νὰ φιλήσῃ, τὰ ματιὰ ποῦ δὲν τὸ κυττᾶζουν.

Ποῦ νὰ τῶξερε πῶς ἔτσι ξαφνικὰ τὸνειρό τῆς θὰ πεθάνῃ. Ποῦ νὰ τῶξερε πῶς ἔτσι ξαφνικὰ θὰ τὴν ἀφίσῃ. Ἄς τὸν ἰδῇ πρὶν φύγῃ, ἄς τὸν ἰδῇ γιὰ ὕστερη φορὰ ἀπὸ μακριὰ, ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς ἀκρογιαλιάς ποῦ τόσες φορὲς χεροπιαστοὺς τοὺς εἶδε νὰ διαβαίνουν.

Φεύγει καὶ θὰ ξανάρθῃ, εἶπε... Κάποια φωνὴ τῆς λέει σιγὰ πῶς δὲν θὰ ξαναρθῇ. Τὸ πέλαιγο τῆς πίκρας ξεχειλίζει μέσα τῆς καὶ τὴν πνίγει.

Ὁ μαίστρος δυνάμωμένος φυσοῦσε δροσάτος, καλοκαιρινός, φέρνοντας μαζί του τὲς θαλασσινὲς εὐωδιές. Κάποιες βαρκούλες γλιστροῦσαν στὸ λιμάνι καὶ λίγοι διαβάτες τραβοῦσαν τὸ στενὸ τὸ δρόμο τῆς ἀκρογιαλιάς ὅπου τὰ φύκια ξεβράζονταν στὴν ἄκρῃ σὲ γλῶσσες δαντελωτές, στεφανωμένες μ' ἀφρό.

Οἱ διαβάτες κύτταζαν τὲς βάρκες κι' ἔτρεχαν σπρωγμένοι ἀπ' τὸν ἀγέρα. Ἀκολουθοῦσε κι' αὐτὴ τὸν κόσμον κι' ἔτρεχε. Κανέναν δὲν ἐγύριζε νὰ τὴν ἰδῇ, γιὰτὶ δὲν καταλάβαιναν τί ἔκρυβε μέσα τοῦ τὸ φωτολουσμένο ἐκεῖνο πλασματάκι, ἴδιο μὲ τὰ

λαμπρόφωτα τὰ σύγνεφα, ποῦ ἦταν σκορπισμένα ψηλά.

Κύτταζε ψηλά τὲς βάρκες καθὼς διέβαιναν καὶ ξάφνου σταῦθηκε στὸ πᾶτημά της. "Ω! πῶς τὸν βλέπει. Μοναχὰ αὐτὸν καὶ τίποτε ἄλλο, τίποτε. Ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανὸς, τὰ βουνά, τὰ πρόσωπα τ' ἀδιάφορα, ὅλα, ὅλα, δὲν εἶνε παρὰ ἓνα θολωμένο φόντο γύρω ἀπ' τὴν ἀσύγκριτη ζωγραφικὰ ποῦ φαντάζει μπρὸς 'ς τὰ μάτια της δυνατὴ καὶ ὁλόγλυκη.

"Ω! νὰ μπορούσε νὰ σταματήσει τὴ βάρκα του, νὰ πάη μαζί του, νὰ μὴν ἰὸν ἀφίση πουθενὰ μοναχόν.

Δὲν μπορούσε, δὲν μπορούσε! Στὴν ἀδυναμία αὐτῇ, μία παραξένη λύσσα ξύπνησε μέσα της, καὶ ἔσφιγγε τὰ δόντια καὶ ἔσφιγγε τὲς γροθιὰς καὶ τέντωνε τὰ μάτια στεγνὰ-στεγνὰ καὶ πονεμένα.

Ἀγάλια-γάλια ἔριχνε τὸ σουρούπωμα τὴ σταχτερή του ἄχνα ἀπάνω στὴ μεγάλην ἀμμουδιὰ καὶ στὴ, μεγάλη θάλασσα. Δειλὰ τ' ἄστέρια τρυπούσανε ψηλά τὸ σκοτεινὸ σεντόνι, ἀγάλια-γάλια καὶ στὴν ψυχὴ της ἡ μεγάλη φουρτούνα τῆς λύσσας ἡμέρωσε καὶ ἔγινε ὅλη ἓνα πέλαγο θαμπό, θλιμμένο πέλαγο ἀπὸ πολὺπικρο δάκρυ, ἐνῶ συλλογίζονταν ἀδιάκοπα ἐκεῖνον, ποῦ τῆς ἔμαθε ὅλα τὰ τραγούδια τῆς ζωῆς καὶ ὅλα τὰ μοιρολόγια...

Τριγύρω της κανένας. Ὡς μακριὰ ἀπλώνεται ἡ ἀμμουδιὰ καὶ χάνεται ἀτέλειωτη, ἀπελπισμένη, σὰν ὄνειρο ποῦ σβύνεται, σὰν κάποιος γλυκόπικρης χροᾶς ἡ ἐνθύμησις ἡ χλωμή.

Ἐκπλώθηκε κάτω καὶ ἀκούμπησε τὸ κεφάλι στὰ κρουρὰ χαλίκια. Τριγύρω ψυχὴ. Τίποτ' ἄλλο παρὰ ἡ μεγάλη ἀμμουδιὰ καὶ ἡ ἀπέραντη θάλασσα.

Ἀπὸ μακριὰ τὸ κύμα ἔρχονταν μὲ φυσομάνημα, ἐνῶ ἄλλο ψηλότερο τὸ καθελκίευε καὶ τὸ προσπερνοῦσε μ' ἓνα βουητὸ βαρὺ, σὰ γέλιο θριάμβου.

Κι' ἀπλώνετο τῶν μεγάλων κυμάτων ἡ βοή, τῶν κυμάτων ποῦ κυλοῦσαν μεθυσμένα στὸ μολυβένιο τῆς θάλασσας χοροστάσι, καὶ ὕστερα ξέσπαζαν μὲ λύσσα ἢ μὲ ξανθασμα στὴν ἀμμο καὶ στὰ βράχια.

Καὶ νόμισε πῶς ἦτανε καὶ αὐτὴ ἓνα τῆς θάλασσας παιδί σὰν τὰ κύματα, καὶ ἐπρόσμενε νὰ τὴν ἀρπάξῃ ξανά στὴν ἀγκυλιά της, νὰ τὴν κυλήσῃ στὸ μολυβένιο χοροστάσι τοῦ πόνου καὶ τοῦ μεθυσιοῦ της...

Τὸ ἄπειρο ἐπάνω της, τὸ ἄπειρο τριγύρω, τὸ ἄπειρο μέσα της! Θεέ! καὶ ποῦ νὰ κυττάξῃ, νὰ γύρῃ ποῦ ;...

ΚΑΚΑΡΕΘΗ ΔΙΠΛΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΝΙΚΑΙΑ

Ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας

ΕΝ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Πινακοθήκης» (ἀριθ. 118) ἐγράψαμεν περὶ τοῦ ἐν Νικαίᾳ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως. Συμπληροῦντες τὴν περιγραφὴν τῶν μνημείων τῆς Νικαίας, παραθέτομεν ἑτέραν εἰκόνα, παριστῶσαν τὰ ἑρείπια τοῦ ἐκεῖ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου τῆς Ἀγίας Σοφίας ὁ χρόνος ὀλίγιστα ἑρείπια διαφύλαξε, ἦτοι τέσσαρας τοίχους ὕψους 3 μέτρων ἄνευ στέγης καὶ ἄνευ ἐπιγραφῶν. Καὶ ἐκ τῶν ἐλαχίστων ὁμῶς τῶν διασωθέντων, φαίνεται ὅτι ἦτο ἐκκλησία κομφή καὶ ἀρχιτεκτονικῶς ὡραία, διατηροῦσα κάποιαν ἐλαφρότητα, χάριν καὶ ἁρμονίαν. Ἦτο ὡς εἰκάζεται, βασιλικὴ μετὰ θόλου, πλουσίως κεκοσμημένη διὰ ψηφιδωτῶν καὶ εἰκόνων. Πότε ἀκριβῶς ἐκτίσθη παραμένει ἄδηλον. Ὅτι εἶνε βέβαιον εἶνε ὅτι ὑπὸ τῶς θόλους καὶ τὰς στοὰς τῆς συνήλθον οἱ 367 πατέρες τῆς Ζ'. Συνόδου. Ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἡ εἰκονομαχία ἐπισήμως κατεδικάσθη καὶ αἱ εἰκόνες ἀνεστηλώθησαν ἐπισήμως ἐν τοῖς ναοῖς.

Ἡ στήλη τοῦ Κασίου.

Ἀπὸ τὰ περιεργότερα μνημεῖα τῆς Νικαίας εἶνε ἡ στήλη τοῦ Κασίου, ὕψους ἐν μέσῳ πεδιάδος καὶ εἰς ἀπόστασιν 7 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς λίμνης. Ὡς πανήφυλος μαρμαρίνη κυπάρισσος τείνει τὴν κορυφὴν της πρὸς τὸν οὐρανὸν ἡ

Νικαία.—Ἡ στήλη τοῦ Κασίου.